

POSUDEK OPONENTA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Jméno diplomantky:	Kristýna Dopitová
Téma:	Diplomatická ochrana a její poskytování v mezinárodním právu
Rozsah práce:	123109 znaků¹
Datum odevzdání:	6. 3. 2022

Diplomová práce je zaměřena na rozbor institutu diplomatické ochrany. Diplomantka si klade otázku, zda diplomatická ochrana je i v roce 2022 stále relevantním prostředkem záštity práv fyzických osob, což hovoří o novosti a aktuálnosti tématu diplomové práce. Cílem diplomové práce podle autorky „je rozbor právního institutu diplomatické ochrany a kritické zhodnocení její pozice v kontextu mezinárodního práva ve vztahu k fyzickým osobám“ (s. 2). Lze konstatovat, že tento cíl odpovídá názvu diplomové práce, jedná se však o velmi široké téma. Pokud jde o propojení obsahu a názvu diplomové práce, z práce je patrný zjevný úmysl autorky zabývat se speciálně postavením apolitů a bipolitů. Bylo by vhodné proto zúžit název práce a upřesnit její cíle. Tato námitka v žádném případě nemá záměr popřít kvalitu výzkumu diplomantky, kde je vidět, že se věnovala tématu diplomatické ochrany do hloubky, včetně právě rozboru ochrany práv osob, u nichž je poskytování diplomatické ochrany problematické.

Diplomová práce se člení na úvod, pět kapitol a závěr. Členění kapitol by mělo odpovídat názvu práce a jejímu hlavnímu cíli, což s výhradou výše uvedeného tato diplomová práce naplňuje. Úvod diplomové práce poskytuje přehled obsahu každé z pěti kapitol. V posledním odstavci Úvodu autorka odkazuje na zdroje k tématu, což je velmi správný přístup. Zde uvádí, že „mezi nejčastěji užitými zdroji zaměřenými na diplomatickou ochranu budou knižní publikace, odborné články českých i zahraničních autorů, judikatura a právní předpisy“ (s. 2). Nespecifikuje však, o jaké konkrétní zdroje se jedná a jakou mezeru v právním výzkumu se pokouší zaplnit. Poznámává přitom, že „seznam použitých zdrojů je uvedený na konci práce“. Uvítala bych zde doplnění alespoň v poznámce pod čarou, jaké konkrétní zdroje ovlivnily autorku při psaní této práce, zda názory uvedené v těchto zdrojích jsou zastaralé nebo platí dodnes, případně zda s nimi souhlasí nebo nikoliv. Totéž platí i pro vědecké metody, kde autorka opět jenom shrnuje, že „používané metody jsou metoda analytická, metoda komparativní, metoda syntézy, metoda deskriptivní a

¹ V souladu s článkem 43 Pravidel pro organizaci studia na PF UK rozsah vlastního textu diplomové práce včetně poznámek pod čarou je nejméně 108 000 znaků včetně mezer vlastního textu.

metoda analogie“ (s. 2). Byla bych opět vděčná za detailnější vysvětlení, jakou vědeckou metodu aplikuje v jaké části práce a jakým způsobem.

V první kapitole diplomantka představuje pojem „diplomatická ochrana“, včetně vysvětlení doktríny čistých rukou a Calvovy doložky, vymezuje náležitosti pro výkon diplomatické ochrany a jejich historii. Je to pěkná úvodní kapitola. Osobně bych raději začala historií a postupně bych se dopracovala do současných požadavků na uplatnění diplomatické ochrany, ale přístup autorky je také odůvodnitelný. Této kapitole a celkově diplomové práci by napomohlo, kdyby na začátku každé kapitoly zaznělo určité shrnutí toho, o čem se dále bude pojednávat a na konci by bylo dílčí shrnutí vědeckých poznatků autorky. Absenci koheze a koherence považuji za hlavní nedostatek této diplomové práce. Velmi pěkně je zpracována druhá kapitola diplomové práce, kde autorka detailně rozebírá Návrh článků o diplomatické ochraně z roku 2006, včetně připomínek k návrhu ze strany České republiky. Za hlavní část práce považuji třetí a čtvrtou kapitolu, kde se diplomantka zaměřuje na problematiku diplomatické ochrany osob bez státní příslušnosti a osob s několikerou státní příslušností. Věnuje se přitom nejenom analýze pramenů mezinárodního práva, ale i praxi českých státních orgánů. Zde bych pouze poznamenala, že se úplně neztotožňuji s názorem autorky, že MSD je nástupcem Stálého dvora mezinárodní spravedlnosti (s.11). Hodnotnou je i poslední kapitola, kde autorka krátce představuje alternativy k diplomatické ochraně jako jsou BIT a regionální ochrana lidských práv.

V Závěru diplomové práce autorka uzavírá, že diplomatická ochrana „má i v současné době významné postavení v mezinárodním právu. Přestože v posledních desetiletích je patrný nárůst v částečném odklonu od diplomatické ochrany směrem k jejím alternativním způsobům nárokování si náhrady za způsobenou újmu na osobních a majetkových právech“ (s. 46). Věnuje se také otázce, zda je odvětví lidských práv propojené s odvětvím diplomatické ochrany nebo je zcela samostatné. Tvrdí, že se jedná o rozdílná odvětví, zejména s ohledem na to, že diplomatická ochrana nevyžaduje vyjádření poškozeného a je na uvážení státu, zda bude takovou ochranu uplatňovat nebo nikoliv. K tomuto bych měla dotaz, který uvedu na konci posudku.

Diplomová práce je dobře čitelná a s ohledem na krátký rozsah jednotlivých částí se v ní dá snadno zorientovat. Práce obsahuje rozsáhlý seznam literatury a zdrojů; většinu z nich nalzáme i v poznámkách pod čarou. Zde bych ráda upozornila na ne úplně vhodný způsob využití poznámek pod čarou na s. 36 práce, kde vedle sebe v řadě stojí poznámky č. 210 a č. 211 a vypadá to jako poznámka č. 210211. Správným by bylo jedno číslování, kde v poznámce pod čarou by autorka mohla odkázat na několik zdrojů. Na konci poznámek pod čarou také často absentuje tečka, což je s ohledem na to, že se jedná o větu, v rozporu s pravidly českého pravopisu. Celkově je práce napsaná velmi dobrým právnickým jazykem i když s ohledem na drobné překlepy (např. na str. 6

„občanských nepokojů“) by bylo pro účely publikace vhodné provést detailnější jazykovou korekturu. Pozitivně hodnotím seznam použitých zkratk na konci práce. Pro čtenáře by mohlo být pohodlnější mít tento seznam na začátku práce, což bych opět doporučovala vzít v potaz, kdyby se diplomantka rozhodla tuto práci publikovat.

Nehledě na výše zmíněné drobné nedostatky diplomové práce, jedná se o kvalitně zpracovaný výzkum. Diplomantce se nepochybně podařilo dosáhnout cíle práce. Na ústní obhajobě diplomové práce se navrhuji zabývat následujícími otázkami:

- S ohledem na závěry diplomantky na s. 47 práce bych se ráda dozvěděla, jak autorka hodnotí institut mezistátních stížností podle čl. 33 Evropské úmluvy o lidských právech ve srovnání s institutem diplomatické ochrany?
- V závěru práce autorka také poznamenává, že diplomatická ochrana je jediným univerzálním prostředkem, který není omezený na jediný kontinent (s. 46-47). V podkapitole 5.1.3. s názvem „Ochrana lidských práv“ zmiňuje pouze jednotlivé regionální mechanismy ochrany lidských práv a nemluví o nástrojích OSN. V souvislosti s tímto bych se ráda dozvěděla, proč se autorka v diplomové práci zaměřuje pouze na regionální mechanismy ochrany lidských práv a jako výsledek tvrdí, že diplomatická ochrana je na rozdíl od ochrany lidských práv univerzální?
- Na s. 4 autorka píše „Jestliže nárokovatému státu byla odmítnuta počáteční diplomatická nóta, má k dispozici jen retorzní prostředky, které mohou vést ke zvýšení napětí až k ozbrojenému násilí mezi státy.“ Zde bych poprosila diplomantku uvést několik příkladů retorzních opatření a vysvětlit, proč by podle názoru autorky mohly vést až k ozbrojenému konfliktu?

Závěrem doporučuji tuto diplomovou práci k obhajobě. I přes vytčené nedostatky se podle mého názoru jedná o velmi kvalitní práci, která odůvodňuje hodnocení klasifikačním stupněm **výborně**.

V Praze dne 18. 4. 2022

JUDr. Mgr. Alla Tymofeyeva, Ph.D.

oponent diplomové práce